

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

KMETIJSKO GOZDARSKI ZAVOD
NOVO MESTO

Šmihelska cesta 14

8000 Novo mesto

Tel. št.: (07) 373-05-70

E-pošta: tajnistvo@kgzs-zavodnm.si

Splet: www.kmetijskizavod-nm.si

Novo mesto, 14. 8. 2026

POSLEDICE SUŠE V LETU 2026

Zaradi posledic suše in visokih temperatur so prizadete neposredno ali posredno vse kmetijske panoge. Sušni in vročinski stres je povzročil poškodbe in zmanjšanja pridelkov na vseh kulturah, katerih pridelek še ni pospravljen. V poljedelstvu je največ škode na posevkih koruze in soje. Izrazit upad pridelka je na travnikih, na katerih poleg upada pridelka prihaja do poškodb travne ruše, kar pomeni zmanjšanje pridelka v naslednji pridelovalni sezoni. Manjše količine in kvaliteta pridelane krme pa ima neposredni negativni vpliv na živinorejo. Večina zelenjadnic je namakanih, kljub zadostni količini vode pa so pridelki slabi zaradi hudega vročinskega stresa v letošnjem poletju. Med sadnimi vrstami, katerih pridelek še ni bil pobran, je gospodarsko najbolj pomembna škoda na jablanah, saj je zasajenih največ površin. Enaka škoda pa je tudi na ostalih sadnih vrstah kot so hruške, jagodičevje (maline, ribez),.. Kljub temu, da vinska trta sodi med sredoziemskie rastline je v vinogradih zmanjšan pridelek zaradi pomanjkanja padavin in sončnih ožigov na grozdju.

Slika 1: Posledice suše na njivskih površinah (Foto: KGZS Zavod NM)

Posledice suše v poljedelstvu in travništvu

Dolgotrajna suša, ki se je začela oblikovati že spomladi, se je poleti zaradi visokih temperatur in velikega izhlapevanja izrazito poglobila. Povzroča velike težave pri pridelavi poljščin, krmnih rastlin in vrtnin ter na travinju, ki po obsegu predstavlja največjo površino kmetijskih zemljišč. Posledice se kažejo v zmanjšanih pridelkih, slabši kakovosti pridelkov ter pomanjkanju voluminozne krme za živali.

Pri prilagajanju kmetijske pridelave suši imajo pomembno vlogo kakovost tal, ustrezna agrotehnika in dolgoročni preventivni ukrepi, predvsem povečevanje vsebnosti organske snovi v tleh in izboljševanje njihove sposobnosti zadrževanja vode.

Najbolj občutljive so poljščine in krmne rastline z veliko potrebo po vodi v juliju in avgustu. **Koruz**a je med najbolj prizadetimi kulturami. Pomanjkanje vode se je pojavilo že pred cvetenjem in oplodnjo, zato je prišlo do slabšega opraševanja, manj oplojenih zrn, krajših storžev oziroma manjšega števila zrn, hitrejšega sušenja listov in prezgodnjega zaključevanja vegetacije. Posledica je manjša masa rastlin in občuten izpad pridelka.

Po trenutnih ocenah se pri najbolj prizadetih posevkih izpad pridelka koruze giblje med **70 in 90 odstotki**. Najbolj poškodovani posevki se že silirajo ali mulčijo.

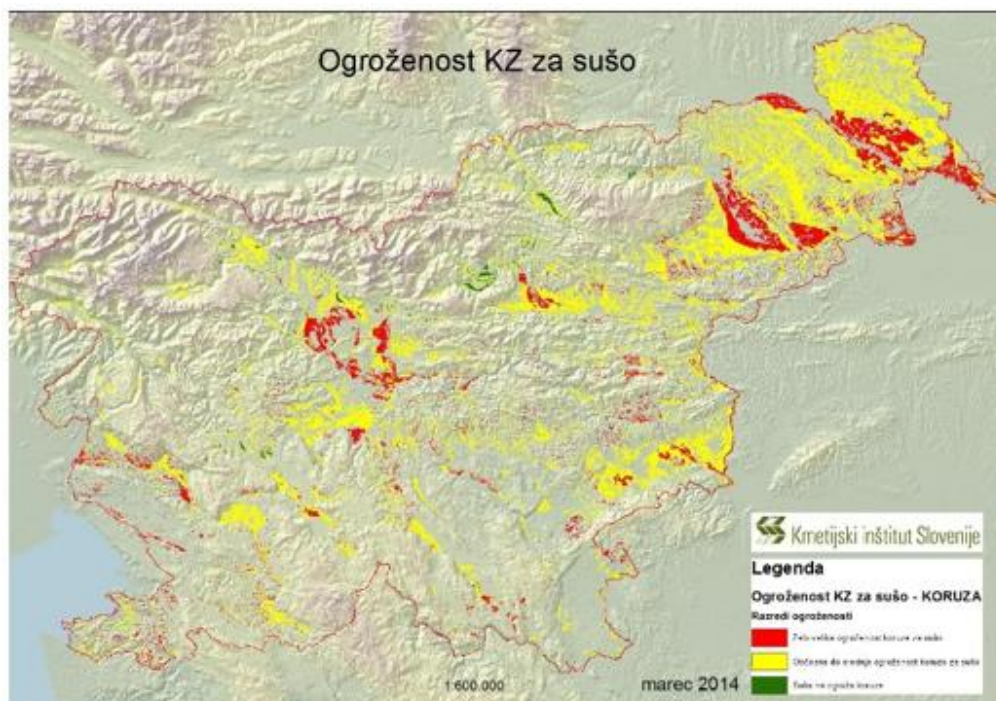

Slika 2: Storži so zmanjšani, slabo oplojeni in pogosto s preobraženimi metlicami (foto KGZS Zavod NM)

Slika 3: Pogoste poškodbe koruze od koruzne vešče, ptic in bulave sneti (foto KGZS Zavod NM in KIS)

Poseben problem predstavljajo **lahka, prodnata in plitva tla Šentjernejskega, Krško-Brežiškega polja ter sončne hribovite lege**. Kot je razvidno iz spodnje slike, je velik del tal v Posavju uvrščen v kategorije srednje do zelo velike ogroženosti za pridelavo koruze v sušnih razmerah, kot jih opredeljujejo *Tehnološka priporočila za zmanjšanje občutljivosti kmetijske pridelave na sušo* iz leta 2008.

Slika 4: Ogroženost kmetijskih zemljišč za pridelavo koruze na sušo (Vir: MKO, Tehnološka priporočila za zmanjšanje občutljivosti kmetijske pridelave na sušo).

Med okopavinami ima vse pomembnejšo vlogo tudi **soja**, ki je trenutno v fazi polnjenja zrnja. Ob pomanjkanju vode se ta proces močno upočasni oziroma ustavi. Stroki ostanejo lepo oblikovani, vendar so semena manjša, sploščena in ne zapolnijo celotnega prostora. Zato lahko posevek na pogled deluje dobro, vendar to še ne pomeni tudi dobrega pridelka.

Pri **žitih** so bile posledice spomladanskega pomanjkanja vode manj izrazite, vendar se tudi pri njih kažejo v nižjih pridelkih.

Velik izpad krme s travinja

Precejšen upad pridelkov sena in silaže je tudi na **travnatih površinah**, ki predstavljajo pomemben vir voluminozne krme. Največje škode so na lahkih in plitvih tleh ter na nagnjenih terenih. Travnata ruša ima razmeroma plitev koreninski sistem, zato med prvimi pokaže posledice pomanjkanja vode, ki se lahko odražajo skozi celotno rastno sezono.

Izpad pridelka **prve košnje** marsikje dosega okoli 50 odstotkov, pri drugem odkosu se je škoda še povečala, tretjega odkosa pa na številnih površinah ne bo. Zaradi dolgotrajne suše in visokih temperatur je travna ruša močno oslabela oziroma se je ponekod že povsem izsušila. Ocenjujemo, da bo skupni izpad voluminozne krme s trajnega travinja zaenkrat dosegel približno **70 odstotkov**, kar bo imelo resne posledice za živinorejske kmetije in oskrbo s krmo.

Velik problem bo tudi **regeneracija ruše po košnji**. Zaradi pomanjkanja vode je prirast zelo počasen, rastline ostajajo nizke in redke, kakovostnejše trave in detelje, ki so praviloma občutljivejše na sušo pa propadajo. V ruši se zato povečuje delež zeli, ki bolje prenašajo sušne razmere, vendar imajo pogosto slabšo krmno vrednost.

Pašniki so še posebej občutljivi, če živali niso pravočasno umaknjene in je ruša preveč popašena. Preobremenitev pašnika dodatno oslabi rastline, povečuje pregrevanje in izsuševanje tal ter povzroča nastanek praznih mest, ki se hitro zaplevelijo. Posebej občutljive so kakovostne trave in detelje.

Posledice bodo vidne tudi v prihodnjih letih

Največja nevarnost ni le izpad letošnjega pridelka. Dolgotrajna suša ima lahko tudi **trajnejše posledice za tla in travno rušo**. Z zmanjšanjem pridelane rastlinske mase in vračanja organskih ostankov se zmanjšuje vsebnost organske snovi, slabša se struktura tal in njihova sposobnost zadrževanja vode. Hkrati se povečuje nevarnost erozije. Tako lahko nastane začaran krog: slabša tla zadržijo manj vode, zaradi česar so rastline ob naslednji suši še bolj izpostavljene. Marsikje bo zaradi poškodb travne ruše potrebno že jeseni načrtovati **dosejavanje**.

Na Kmetijsko gozdarski zavod Novo mesto smo pripravili strokovna priporočila za ravnanje med sušo in po njej, ki so objavljena na spletni strani zavoda na povezavi: <https://www.kmetijskizavod-nm.si/aktualno/priporoceni-ukrepi-v-poletni-susi-na-njivah-in-travinju-2026-08-05> in <https://www.kmetijskizavod-nm.si/aktualno/kaj-storiti-s-koruzo-ki-jo-je-prizadela-susa-2026-07-30>. Posebno pozornost namenjamo pripravi tal za boljše zadrževanje vode, pridelavi koruze v sušnih razmerah in posebnostim pri spravilu, učinkovitemu namakanju, zaščiti zelenjadnic pred vročinskim stresom, izboru na sušo odpornejših krmnih rastlin ter dolgoročnemu prilagajanju kmetijske pridelave podnebnim spremembam.

Na številnih njivah so po žetvi ostala neobdelana strnišča, saj je suša onemogočila pripravo tal in setev **naknadnih ter prezimnih dosevkov**. Če bodo padavine zadostne, priporočamo plitvo ohranitveno obdelavo tal in setev rastlin, ki bolje prenašajo sušne razmere, kot so sirek, sudanska trava ali proso. Te lahko zagotovijo dodaten pridelek krme in hkrati prispevajo k ohranjanju oziroma izboljšanju rodovitnosti tal.

Vse pogostejše suše od kmetijskih gospodarstev zahtevajo tudi **dolgoročne odločitve**. Na najbolj izpostavljenih območjih bo treba prilagajati kolobar in izbor kultur, zmanjševati tveganje z večjo raznolikostjo pridelave in po potrebi tudi z njeno manjšo intenzivnostjo ter, kjer je mogoče, razmisliti o uvedbi namakanja. Le s pravočasnim prilagajanjem bo mogoče ohranjati stabilno pridelavo, odpornost kmetijskih gospodarstev in konkurenčnost slovenskega kmetijstva.

Mateja Strgulec, specialistka za poljedelstvo in travništvo pri KGZS Zavod NM

Posledice vročine in suše v pridelavi zelenjave

»Ekstremne vremenske razmere povzročajo škodo na zelenjavi tudi ob zadostni količini vode, kjer namakanja ni, so škode 100 %.«

Voda je nujna za pridelavo tržne zelenjave. Na površinah, kjer namakanja ni, so vrtnine 100 % poškodovane. V trenutnih razmerah na vsem območju JV Slovenije primanjkuje vode za namakanje. Vodostaji so nizki, voda ni več čista, filtri in kapljači se mašijo. Zalivajo se še manj poškodovane vrtnine v zavarovanih prostorih, kjer je nameščeno senčenje: paprika, kumare, jajčevci in paradižniki. Zaradi pomanjkanja vode je marsikatera kmetija prenehala z namakanjem bolj poškodovanih posevkov vrtnin (zelje na prostem, fižoli na prostem, kumare v slabšem zdravstvenem stanju, prisilno zorečih posevkih melone, paradižnika). Največje so škode na prostem, tudi do 100 %, pri sajenih poznih zelenjadnicah: kapusnicah, ponovno sajenih melonah in kumarah, stročnicah in solatnicah. Škode so velike tudi pri pridelovalcih sadik, saj novih sadik ni mogoče saditi, kot je bilo predvideno oziroma posajene sadike na pridelovalni površini praktično zgorejo. V pridelavi zelenjave v zavarovanih prostorih so pogoji boljši, saj se za izboljšanje rasti razmer nameščajo senčne mreže ali nanašajo razni premazi. Ti ukrepi so pomembni, a v tako ekstremnih razmerah bi morali biti plastenjaki opremljeni tudi z možnostmi hlajenja z meglenjem ali drugimi hladilnimi sistemi. Ko temperature dosežejo fiziološko mejo rastlin, nastopi vročinski stres. Dvigi temperature vodi do znatne izgube korenin, odpadanja plodov in pospešenega zorenja. Pri listni zelenjavi se listi sušijo. Plodovi, ki so se že oblikovali, dozorejo veliko hitreje kot običajno. Novega nastavka ni. Kljub namakanju so prizadete vse plodovke: paprika, paradižnik, jajčevci, kumare, melone in lubenice. Med vročinskim valom skoraj neizogibno, da rastlina črpa vlogo iz plodov, da preživi, zaradi česar rastejo npr. ukrivljene kumare, zgubani plodovi paradižnika, deformacije plodov bučk, paprike in jajčevca,.... Trenutne vremenske razmere povzročajo tudi hormonski stres, ki povzroča pretirano tvorjenje zoričnega plina, ki povzroča mehčanje tkiv, trdo povrhnjico in zmanjšano kakovost plodov. Pri pridelavi paradižnika, melon in lubenicah vročina povzroča še kašasto tkivo, pri bučkah, kumarah in papriki pa še gnitje cvetnih konic in deformacije plodov, ki povzročajo velik del netržnega pridelka. Na plodovih in listih je kljub senčenju veliko opeklin. Zelenjadarske kmetije zaradi tega žal ne dosegajo kakovosti za prodajno verigo. Blago je v velikih deležih izloženo kot nekurantno blago. Gnojenje zjutraj ali zvečer pomaga rastlinam, da čez dan bolj učinkoviteje absorbirajo vodo, vendar so vodni viri že zelo omejeni in priporočamo deficitarno namakanje.

Slika 5: V zalogovnik je vode zmanjkalo. Izhlapljanje iz površinskih stoječih vod je zelo veliko, preko 80 m³/dan/ha

Pričakuje se, da bodo vročinski valovi povzročili znatno zmanjšanje načrtovanih pridelkov zelenjave pri plodovkah do 60 %. Pri stročnicah od 60 do 100 %, pri pozno sajenih kapusnicah do 100 %. Najbolje so jo odnesle zgodnje sorte vrtnin (zgodnje sorte fižola, čebulnice in solatnice), kjer ni bilo večjega upada pridelka. Od vremena v naslednjih tednih pa bo odvisno tudi ali bomo lahko zasnovali naknadne posevke jesenskih vrst zelenjave.

Svetujemo, da kjer se proizvodnja zaključi, da se v tako hudih razmerah izvaja ukrep higienizacije s solarizacijo. Priporočam prekrivanje tal s črno folijo, ki lahko pripomore k izboljšanju stanja na zemljiščih z ozkim kolobarjem.

Slika 6: Propadle naknadno sajene sadike melone.

Natalija Pelko, specialistka za zelenjadarstvo pri KGZS Zavod NM

Posledice vročine in suše v sadjarstvu

Posavje, Dolenjska in Bela krajina predstavljajo pomemben del slovenske pridelave sadja. Glede na to, da se težave pojavljajo vsako leto, so tržni pridelovalci že spoznali, da tržne pridelave brez mrež proti toči in namakalnih sistemov ni možno več izvajati. V Posavju je namakanih je več kot 50 % trajnih nasadov jablan, na Dolenjskem približno 20 %, v Beli krajini pa manj kot 1 %. Kljub temu, da pridelovalci izvajajo potrebne ukrepe in zaščitijo pridelek, so letošnje visoke temperature povzročile ožige plodov, drevesa pa odmetavajo listje ter plodove. Bolj so problematična lahka, peščena tla. Če se bo trend nadaljeval, bo težava s pridobivanjem pokrovne barve pri rdeče obarvanih sortah jabolk. Zgodnje rdeče sorte, ki se obirajo v avgustu, bodo težko dobile rdečo barvo, saj, so za to potrebne hladne noči (pod 10°C) ter dnevne temperature okrog 25°C. Žal takšnih vremenskih razmer ni bilo in jih vremenoslovci tudi ne napovedujejo. Še bolj od jablan, so prizadete hruške, ki zaostajajo v rasti, listje pa rumeni in odpada. Na slabših tleh se sušijo celotna drevesa. Razmere so ponekod tako kritične, da se drevesa borijo za obstoj. Kritično bo tudi naslednje leto, saj v letošnjem poteka diferenciacija cvetnih brstov za naslednje leto. Visoke temperature tudi ovirajo sprejem vode in hranilnih snovi iz tal, kar se lahko pokaže pri skladiščenju, zato bodo

končne ocene lahko dane šele po izskladiščenju sadja. Pri jagodičju visoke temperature povzročajo slabše nastavke cvetov in deformirane plodove. Ponekod pomanjkanje vode za namakanje situacijo še dodatno poslabšuje.

Slika 7: Posledice suše v nasadih jablan (KGZS Zavod NM).

Mag. Urška Cvelbar, specialistka za sadjarstvo, KGZ NM

Posledice suše so velike tudi v vinogradih

Suša povzroča na vinski trti zmanjšano rast poganjkov in listne mase, saj ima rastlina sposobnost omejevanja svojih življenjskih procesov zaradi pomanjkanja vode. Vegetativna rast nadzemnih organov se je postopoma zmanjševala in je bila tudi zaradi izrazite suše prekinjena že več kot mesec dni nazaj. Posledica tega so slabše razviti-manjši grozdi in drobnejše jagode, kar zmanjšuje skupni pridelek. Pri dolgotrajni in intenzivni suši lahko pride do rumenenja in najprej do sušenja listov prvotno v coni grozdja, kasneje celih poganjkov in ožigov jagod ter motenj v dozorevanju grozdja. Čeprav zmeren vodni primanjkljaj lahko ugodno vpliva na samo fenolno zrelost grozdja, tudi na višjo vsebnost sladkorjev v grozdju in manjše vrednosti skupnih kislin, je lahko kakovost zaradi prevelikega pomanjkanja vode tudi precej nižja. Ob tem se v trsih sprožijo obrambni mehanizmi za preprečevanje izsušitve, končno pa, če je suša dolgotrajna, lahko trsi zaradi nje tudi propadejo. Huda suša povzroča gospodarsko škodo tako najprej zaradi zmanjšanega pridelka in slabšega splošnega kondicijskega stanja trt, kakor tudi slabšega dozorevanja lesa in sposobnosti za normalno prezimitev trsov. V skrajnih primerih lahko dolgotrajno pomanjkanje vode trto zelo oslabi tudi za naslednje rastne sezone, v najslabšem primeru lahko cela rastlina tudi propade. In nemalo kje smo blizu tega zadnjega scenarija.

Slika 8: Posledice suše v vinogradih (Foto: KGZS Zavod NM)

Največ škode zaradi suše je zabeležene v mlajših vinogradih, starih do deset let, predvsem na legah s plitvimi tlemi, kjer je matična osnova zelo bolj kamnita in kjer je opažena višja vsebnost laporja. Na takšnih površinah sušna škoda ponekod dosega od 80 do 100 %, pri čemer prihaja tudi do sušenja posameznih trsov, mestoma tudi do sušenja posameznih mikro-lokacij v vinogradih. Zaradi izjemnega vodnega stresa vinogradniki v nekaterih vinogradih že odstranjujejo grozdje, da zmanjšajo obremenitev trt in jim omogočijo vsaj preživetje. Tukaj svetujemo vinogradnikom, da svoje vinograde redno pregledujejo in da preveč obložene trte razbremenjujejo predvsem s ciljem ohranitve teh trt. Pri starejših vinogradih so posledice suše nekoliko manj izrazite, vendar je pridelek kljub temu lahko prizadet tudi od 30 % do 50 %. Največja škoda se pojavlja na »najboljših« sončnih vinogradniških legah z lapornatimi tlemi, kjer se tla hitro izsušijo in kjer je zadrževalna sposobnost za vodo najmanjša. Manj prizadeti so vinogradi na težjih tleh z večjo vsebnostjo organske snovi in boljšimi vodo-zadrževalnimi lastnostmi ter na manj osončenih legah. Zanimivo je, da so se nekateri vinogradi, ki jih je letos poškodovala toča, po poškodbi zelo dobro obrasli, zato so posledice suše na trtah tam manj izrazite, saj trte niso obremenjene s preveč grozdja. Kljub zmanjšanemu pridelku se tam pričakuje dobro dozorevanje lesa, kar predstavlja ugodno izhodišče za pridelek v prihodnjem letu. Tako »prisilno« odstranjevanje grozdja v času tik pred trgatvijo ni moderno, vendar je ta tehnološki ukrep letos marsikje nujno opraviti in predstavlja zopet en zrelostni izpit za vsakega vinogradnika, ki želi ohraniti trse v svojem vinogradu, na račun zmanjšanja pridelka grozdja.

Jernej Martinčič, specialist za vinogradništvo pri KGZS Zavod NM

Slika 9: Posledice suše v vinogradih (Foto: KGZS Zavod NM).

TEŽAVE ZARADI SUŠE V ŽIVINOREJI

Zaradi suše in hude vročine je živinoreja oškodovana na več področjih. Kmetje za preskrbo živine namenjajo del njivskih površin za izravnavo obroka govedi, prašičev, kopitarjev, drobnice in perutnine. Trenutno se ocenjuje med 70 in 100% zmanjšanja pridelka njivskih površin za potrebe izravnave osnovnega krmnega obroka domačim živalim. Razlika v škodi je odvisna od osončenosti površine, agrotehnike ter temperature, smeri in jakosti vetra, ter možnosti za izvajanje namakanja. Tudi pridelek naknadnih posevkov bo šibek, kaljivost in preživetvena sposobnost naknadnih posevkov je na večini njivskih površin trenutno nična neglede na agrotehniko, razen v primeru namakanja, ki pa močno podraži pridelavo krme in je preko meje ekonomske logike z izjemo za namen ohranjanja plemenske črede.

Zmanjšana pridelava voluminozne krme pomeni dodatne stroške za nakup nadomestne krme. Zaradi povečanega povpraševanja so cene višje, kakovost krme pa je pogosto slabša, saj gre velikokrat za stare zaloge drugih kmetij. Poleg tega je treba upoštevati še stroške prevoza. Ekstremne temperature močno vplivajo tudi na dobrobit in proizvodne rezultate domačih živali. Kmetje posledice vročinskega stresa blažijo z uporabo ventilacije, sistemov za zamegljevanje in tuširanje živali ter z omogočanjem dostopa do izpustov in pašnikov. Kljub izvedenim ukrepom se zauživanje krme zmanjšuje, potrebe po energiji za uravnavanje telesne temperature in ohranjanje osnovnih življenjskih funkcij pa se povečujejo. Posledično se zmanjšujeta prireja in kakovost mleka ter mesa, živali izgubljajo telesno maso, slabša se njihova kondicija, povečano pa je tudi tveganje za zdravstvene težave in reprodukcijske motnje. Položaj dodatno poslabšujejo nizke odkupne cene. Zaradi pomanjkanja krme bodo številni rejci prisiljeni zmanjšati stalež živali in jih prodati pred doseganjem optimalne prodajne teže. Pri molznicah se bo povečalo izločanje manj produktivnih živali. Zaradi povečane ponudbe živali na trgu se lahko odkupne cene še dodatno znižajo. Del kmetij bo prisiljen zmanjšati tudi plemenske črede, kar bo v prihodnjih letih vplivalo na manjše število telet, jagnjet, kozličev in pujskov.

Slika 10: Primer dobre prakse namakanja silažne koruze (Foto: KGZS Zavod NM).

mag. Andrej Kastelic, vodja Oddelka za živinorejo pri KGZS-Zavodu NM